

SYMPOZJUM W RZYMIE W DWUDZIESTĄ ROCZNICĘ POWSTANIA „COMMUNIO”

Przed dwudziestu laty został powołany do życia Międzynarodowy Przegląd Teologiczny *Communio*. Inicjatorami jego powstania byli zasłużeni i sławni w całym świecie teologowie kard. Henri de Lubac (Francja) i kardynał-nominat Hans Urs von Balthasar (Szwajcaria). Jako pierwsze powstały wersje, niemiecka i włoska *Communio*. Z tej racji przedstawiciele Niemiec i Włoch oraz Francji, która wydała setny numer pisma występowali w charakterze gospodarzy Sympozjum, które odbyło się w Rzymie od 28 do 31 maja 1992.

Polską wersję *Communio* reprezentowali w Rzymie profesoro- wie: ks. Lucjan Balter SAC — redaktor naczelny, Stanisław Grygiel i ks. Jan Kanty Pytel, wchodzący w skład kolegium redakcyjnego. W Rzymie do delegacji dołączył młody, sympatyczny pallotyn ks. Franciszek Mickiewicz, tłumacz wielu artykułów do *Communio*. Niedawno ukończył studia w Instytucie Biblijnym, osiągając stopień naukowy licencjata nauk biblijnych z wynikiem *magna cum laude*.

Delegacja polska przybyła do Rzymu samolotem, gdzie na lotnisku Fiumicino czekał już uśmiechnięty ks. dr Jan Kupka SAC, gościnny rektor Domu Generalnego przy Piazza Pallotti, w którym w XVI w. mieszkali kolejno papieże Sykstus IV i Sykstus V. Z tej racji pobliski most nosi nazwę Ponte Sisto. Z tarasu Domu Generalnego dobrze widać kościół tytularny kardynała-prymasa Polski Santa Maria Trastevere, Miasto, Watykan, Kapitol, Awentyn. Dom Generalny Księży Pallotynów ma charakter międzynarodowy. Przyjeżdżają tu ludzie z całego świata. Byli tam właśnie dwaj biskupi z Afryki, którzy przybyli *ad limina Apostolorum*. Spotkaliśmy się z nimi w czasie ранней koncelebry, w kościele św. Wincentego Pallottiego, którego zachowane do- czasne szczątki znajdują się w szklanej trumnie w głównym ołtarzu, podczas wspólnych posiłków oraz wieczornej dyskusji w mieszkaniu Postulatora Generalnego ks. Jana Koryckiego, który przyjaźnie dzielił się sercem i czasem ze swoimi kolegami. Z nim też wyszliśmy w środę 27 maja późnym wieczorem na długi spacer do Miasta. Zatrzymaliśmy się na Piazza Navona, przy sławnej fontannie czterech rzek symbolizujących Dunaj, Nil, La Platta, Ganges. W tym właśnie miejscu spotkałem pełnego radości mło-

dego misjonarza z Brazylii. Wyjawiał mi, że przed laty był w Poznaniu moim penitentem, przypatrywał się mojej posłudze kapłańskiej, potem wstąpił do Seminarium Towarzystwa Chrystusowego. Stąd Opatrzność Boża zaprowadziła go na misje do Brazylii. Był to ks. Paweł Molewski TCh, którego starszy brat jest misjonarzem w Afryce, a młodszy — kapłanem w Archidiecezji Poznańskiej. W rozmowie powiedziałem mu, że jest to dla mnie spotkanie — „znak”, a to, co mi powiedział, jest najlepszym dla mnie prezentem, bo właśnie w tym dniu obchodziłem swoją rocznicę święceń kapłańskich.

Obrady Sympozjum odbywały się daleko od centrum Miasta, w domu rekolekcyjnym na Monte Pucò. Rozpoczął je gospodarz Sympozjum, jezuita Peter Henrici ze Szwajcarii, profesor Uniwersytetu Gregoriańskiego, modlitwą w języku niemieckim. Ułożona przez H. U. von Balthasara modlitwa sformułowana była pod aspektem *Communio*—Wspólnoty: „Panie, nasz Boże, Twoje trójjedynie Życie stanowi *Communio*, w której dajesz nam udział w Kościele. Dziękujemy Ci, że jawnie pobłogosławiłeś nasze dążenie do rozszerzenia po świecie tej Bosko-kościelnej *Communio*. Strzeż w nas pokorę, abyśmy rozślawiali nie naszego, lecz Twojego Ducha, do czego prosimy o Twoje trójjedynie błogosławieństwo”.

Oficjalnym językiem obrad jest zawsze francuski. Oczywiście, uczestnicy Symozjum, jak zwykle, nie przestrzegali tej reguły i dyskutowali po niemiecku, włosku, angielsku.

Sympozjum w całości przez wszystkie dni poświęcone było dyskusji nad przygotowaniem treści poszczególnych numerów *Communio* na lata 1992—1994.

W czasie obrad dominowały dwa wydarzenia. Spotkanie międzynarodowe w Aula Magna Uniwersytetu Gregoriańskiego oraz audiencja u Papieża. Pierwsze wydarzenie odbyło się z udziałem kardynała Josepha Ratzingera w czwartek 28 maja o godz. 16.30. Kard. J. Ratzinger wygłosił programowy wykład: *Communio — un programma (Communio — ein Programm)*. Po nim referaty wygłosili Antonio Sicari, przedstawiciel włoskiej wersji *Communio: Communio in Henri de Lubac (Communio według Henryka de Lubaca)* oraz Jean-Luc Marion z wersji francuskiej: *La Filosofia cristiana e la carità (Filozofia chrześcijańska i miłość)*. Po przerwie o godz. 18.00 było spotkanie przy „okrągłym stole” (*Tavola rotonda*), poświęcone tematyce *Communio w świecie (Communio nel mondo)*. Po wprowadzeniu profesora Petera Henrici z niemieckiej wersji *Communio* relacje zdawali kolejno przedstawiciele wybranych redakcji: polskiej, amerykańskiej, słoweńskiej, włoskiej. A w ogóle w Sympozjum udział brali przedstawi-

ciele *Communio* z Francji, Niemiec, Włoch, Szwajcarii, Hiszpanii, Portugalii, Polski, Kanady, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Belgii, Holandii, Flandrii, Słowenii. Na Sympozjum nie przybyli delegaci Chorwacji oraz Chile. Pojawił się natomiast jeden z profesorów uniwersytetu w Budapeszcie z prośbą o aprobatę na wydawanie *Communio* w języku węgierskim. Zamiar wydawania *Communio* wyjawiał także ambasador Czecho-Słowacji przy Watykanie.

W imieniu redakcji polskiej sprawozdanie przy „Okrągłym stole” złożył ks. dr Jan Kupka SAC z Rzymu. Wyjaśnił on, że polska wersja *Communio* opracowywana jest przez Kolegium redakcyjne, które tworzą księża pallotyni pod kierunkiem redaktora naczelnego ks. profesora dra hab. Lucjana Baltera. Wydawcą Dwumiesięcznika jest Pallottinum w Poznaniu. Obok Kolegium redakcyjnego istnieje Zespół Doradczy, reprezentowany przez ośrodki teologiczne w Polsce. Polska wersja *Communio* ma charakter dwumiesięcznika. Każdy numer poświęcony jest jednej tematyce uzgadnianej przez wszystkie redakcje w zespołach „roboczych” *Communio*. Poszczególne numery zawierają artykuły z całego świata, które tłumaczone są na język polski. Tu relator podkreślił ważną rolę tłumaczy. Ks. Jan Kupka SAC podał też dane odnoszące się do wysokości nakładu, stałych abonentów i ceny poszczególnego egzemplarza. Wskazał na wielkie osiągnięcie polskiej wersji *Communio*, która wydała już 6 tomów kolekcji, uwzględniających sytuację religijną w Polsce, a pozostających ściśle w służbie wiedzy teologicznej. Do tej pory ukazało się drukiem 6 wielkich tomów o profilu monograficznym, zawierających najlepsze artykuły z zagranicznych wersji *Communio*, nie wyłączając oczywiście artykułów przygotowanych przez polskich teologów. Na przestrzeni lat 1986—1991 ukazały się tomy: I — Eucharystia (1986), II — Moralność chrześcijańska (1987), III — Kapłaństwo (1988), IV — Kosmos i człowiek (1989), V — Kościół—Ekumenizm—Polityka (1990), VI — Podstawy wiary — Tologia (1991). Praktycznie dwumiesięcznik *Communio* i kolekcja *Communio* są jedynym forum współczesnej myśli teologicznej międzynarodowej i mają wielkie znaczenie informacyjne i doszkoleniowe dla uczelni teologicznych oraz katolików świeckich, zainteresowanych najnowszymi problemami wiedzy kościelnej w świecie.

Drugim ważnym wydarzeniem w czasie Sympozjum była audiencja u Papieża, w piątek 29 maja. Na tej audiencji obecny był kard. J. Ratzinger, który w swojej prezentacji *Communio* dokonanej w języku francuskim wspomniał m. in. wersję polską, którą — jak powiedział — „Wasza Świątobliwość zna lepiej niż

ja” W odpowiedzi na przemówienie kard. J. Ratzingera Papież powołał się na twórców *Communio* — kardynała Henri de Lubaca i Hansa Urs von Balthasara. Zaznaczył też, że sam jeszcze jako arcybiskup Krakowa dokładał starań, by powstała polska wersja *Communio*. Po przemówieniu Papież witał osobno każdego z uczestników wszystkich delegacji. Delegaci polskiej wersji *Communio* wręczyli Papieżowi najnowsze numery *Communio* i ostatni tom kolekcji: Podstawy wiary — Teologia. Papież dorzucił z uśmiechem: „*Communio* dochodzi tu do Watykanu”.

Sobota 30 maja i niedzielne przedpołudnie 31 maja br. poświęcone były dalszym pracom nad przygotowaniem tematyki *Communio*. Uczestnicy Sympozjum postanowili na koniec, po rozważeniu różnych wariantów, że miejscem przyszłorocznego roboczego międzynarodowego spotkania będzie Ljubljana, stolica Słowenii. Słowenia reprezentowana była przez liczną, bo pięcioosobową delegację, której przewodniczył Tomaz Podobnik, często zabierający głos w dyskusji merytorycznej, posługujący się biegle językiem francuskim, włoskim, niemieckim i angielskim. Jeden z delegatów, władający świetnie językiem niemieckim, w rozmowie ze mną ze wzruszeniem wspominał, że jako kleryk w 1935 r. przeżywał Kongres Chrystusa Króla w Ljublanie, któremu na stadionie sportowym w imieniu Piusa XI przewodniczył jako *legatus a latere* kardynał August Hlond, Prymas Polski. Przemawiał on wtedy ku radości zebranych po słoweńsku.

Miłe i ciekawe były rozmowy i dyskusje z poszczególnymi delegatami w czasie przerw i tuż po zakończeniu obrad. Służyły one lepszemu poznaniu problemów religijnych i teologicznych w poszczególnych krajach, zjawisku sekt, zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych, przede wszystkim New Age, spośród których wiele tłumaczy *socjo-drama* i *psycho-drama*.

Miłe wspominał Antona Strukelja z Ljubljany, doskonale znającego kilka języków obcych, który został profesorem uniwersyteckim w wieku 37 lat. Wypytywał mnie o laureata literackiej nagrody Nobla, który opisał w Polsce (w książce) „cztery pory roku”. Wyjaśniłem mu, że jest to Władysław Reymont, a jego dzieło nosi tytuł *Chłopi*.

Obrady się skończyły, nadszedł dzień odlotu z Fiumicino. Na myśl nasuwały się słowa piosenki: *Arrivederci, Roma*.